

Sygn. akt I CSK 422/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa K.R.

przeciwko R.A.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt V Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód K.R. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w R., w którym oddalono apelację powoda od wyroku oddalającego jego powództwo o zapłatę wynagrodzenia z tytułu bliżej określonej umowy z pozwanym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przysądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia sprawy do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie tej przesłanki wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Skarżący wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wiązał z potrzebą „ustalenia, czy zgodnie z wolą stron brak wskazania w umowie wymaganych przepisami prawa elementów obligatoryjnych (*essentialia negotii*) charakteryzujących daną umowę nazwaną przesądza o braku nadania jej skutków prawnych w zakresie tej umowy, a umowa w pozostałym zakresie wiąże strony”. Tak ujęte pytanie nie ma cech zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1

k.p.c., tzn. nie przedstawia problemu o charakterze ogólnym, którego rozstrzygnięcie byłoby jednocześnie istotne dla oceny zasadności skargi kasacyjnej. Przeciwnie, pytanie zostało sformułowane abstrakcyjnie, bez wskazania, po pierwsze, jakiej umowy nazwanej ono dotyczy, a po drugie, pominięcie których konkretnie elementów treści umowy miałyby stać się przedmiotem oceny prawnej. Nieuwzględnienie tych kwestii sprawia, że przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne traci związek ze sprawą, wobec czego nie może wpłynąć na rozstrzygnięcie o zasadności skargi kasacyjnej, a na obecnym poziomie abstrakcyjnego ujęcia w zasadzie w ogóle nie mogłoby prowadzić do udzielenia odpowiedzi, także w interesie ogólnym, wiązanym z rozwojem stosowania prawa.

Do odmiennych wniosków nie prowadzi analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Uzasadnienie to ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach przedsądu, gdyż stanowi dla Sądu źródło informacji o dostrzeganych przez stronę przyczynach merytorycznego rozpoznania skargi. Innymi słowy, uzasadnienie takie powinno wyjaśniać, dlaczego przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy miałyby być skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie, która została już rozpoznana i prawomocnie rozstrzygnięta przez Sądy powszechne.

Teza o wystąpieniu istotnego zagadnienia prawnego zasadniczo nie powinna być oceniana przez pryzmat uzasadnienia podstaw kasacyjnych, gdyż uzasadnienie takie służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostały podstawy do jej przyjęcia. Wprawdzie analiza tego uzasadnienia może być w pewnych przypadkach pomocna w rozważeniu, czy okoliczności sprawy świadczą o zaistnieniu skonkretyzowanych przez ustawodawcę przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jednak zasadniczym celem wywodów jest wyjaśnienie zaistnienia takich naruszeń przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, które uzasadniają wnioski skargi: o uchylenie zaskarżonego orzeczenia albo o jego uchylenie i stosowną do żądania strony zmianę. Z tej przyczyny uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz uzasadnienie skargi kasacyjnej stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia (art. 398⁴ § 1

pkt 2 oraz 398⁴ § 2 k.p.c.), podlegające wyraźnemu wyodrębnieniu (por. post. SN z: 10 stycznia 2001 r., V CZ 189/02 oraz 23 stycznia 2008 r., II PK 278/07).

Tymczasem w niniejszej sprawie w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie rozwinął myśli ujętej w pytaniu, nie skonkretyzował jego treści i bezpośredniego związku z okolicznościami sprawy, a także nie przedstawił argumentów o wystąpieniu istotnego zagadnienia prawnego w przedstawionym wyżej rozumieniu. W szczególności skarżący nie wyjaśnił bliżej istoty zagadnienia prawnego i jego wpływu na zasadność skargi, a także nie umotywowował, dlaczego sformułowane przez niego pytanie stanowi istotny problem prawny ani nie wskazał argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia. Także analiza uzasadnienia zarzutów skargi kasacyjnej nie zawiera przedstawienia racji, które mogłyby wypełniać wymagania stawiane motywom wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. W konsekwencji omawiana obecnie przyczyna nie mogła skutecznie przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jako druga przyczyna przyjęcia skargi przywołana została jej oczywista zasadność. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd II instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (post. Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Do przyjęcia sprawy do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd II instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa jest bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 768/18). Wymaga podkreślenia, że połączenie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem stanowić istotnego zagadnienia prawnego i jednocześnie nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do jej prawidłowego rozstrzygnięcia (post. Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11).

Z wywodów wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, że skarżący nie zgadza się z przyjętą przez Sąd II instancji oceną prawną, zgodnie z którą umowa wiążąca powoda z pozwanym była umową pośrednictwa w obrocie nieruchomościami w rozumieniu art. 180 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 65 z późn. zm. - w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy, tj. 21 września 2011 r., dalej: u.g.n.). W konsekwencji natomiast skarżący nie aprobuje stanowiska, że umowa ta była nieważna z uwagi na brak po stronie powoda uprawnień do wykonywania zawodu pośrednika. Argumentacja zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie świadczy jednak o niewątpliwej wadliwości stanowiska zajętego w zaskarżonym wyroku, a samo reprezentowanie przez skarżącego poglądu odmiennego od zapatrywań leżących u podstaw rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego nie może być uznane za równoznaczne z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej w wyjaśnionym uprzednio rozumieniu.

Skuteczne nie mogło okazać się również powołanie się skarżącego na rażące naruszenia przepisów postępowania, powodujące, zdaniem powoda, „niezgodny z prawem i poczuciem sprawiedliwości brak rozpoznania istoty sprawy, tj. zgodnej woli stron, celu i charakteru umowy nadanej przez strony, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik sprawy”. Skarżący nie wskazał bowiem na naruszenie konkretnych przepisów prawa, lecz poprzestał na ogólnym wyrażeniu niezadowolenia z treści rozstrzygnięcia Sądu II instancji, które jednak nie może zostać uznane za wystarczające do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wypada także zauważyć, że do Sądu nie należy samodzielne ustalanie, które z przepisów przywołanych w motywach podstaw kasacyjnych miałyby, zdaniem skarżącego, świadczyć o zaistnieniu przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zasadnicza część zawartych w skardze

zarzutów naruszenia prawa procesowego dotyczyła zresztą art. 233 § 1 k.p.c., co pozostaje w sprzeczności z art. 398³ § 3 k.p.c.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że z przedstawionej argumentacji nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Odmawiając przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd nie obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego, gdyż wniosek przeciwnika skargi o zasądzenie tych kosztów dotyczył wyłącznie przypadku oddalenia skargi kasacyjnej, a nie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 398⁹ k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.